

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

16.4.2009

B6-0192/2009

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

suuliselt vastatavate küsimuste B6-0489/2008 ja B6-0494/2008 alusel

vastavalt kodukorra artikli 108 lõikele 5

Esitaja(d): Gérard Deprez

kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni nimel

Iga-aastane arutelu 2008. aastal saavutatud edusammude üle vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seoses (ELi lepingu artiklid 2 ja 39)

Euroopa Parlamendi resolutsioon iga-aastase arutelu kohta 2008. aastal saavutatud edusammude üle vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seoses (ELi lepingu artiklid 2 ja 39)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artikleid 2, 6 ja 39 ning Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikleid 13, 17–22, 61–69, 255 ja 286, mis moodustavad ELi ja ühenduse kui vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arengu peamise õigusliku aluse;
- võttes arvesse suuliselt vastatavaid küsimusi nõukogule (B6-0489/2008) ja komisjonile (B6-0494/2008), mida arutati täiskogul 17. detsembril 2008¹;
- võttes arvesse kodukorra artikli 108 lõiget 5,

A. arvestades, et kümme aastat pärast Amsterdami lepingu jõustumist:

- on ELi õigustik õiguse, vabaduse ja turvalisuse küsimustes oluliselt täienenud ning seeläbi kinnitanud liikmesriikide otsust kaasata Euroopa Liidu institutsioonid ulatuslikult selle valdkonna poliitika kujundamisse, et tagada liidu kodanikele vabadus, turvalisus ja õigus;
- adub enamik liidu kodanikke Eurobaromeetri perioodiliste küsitluste alusel, et ELi tasandi meetmetel on lisandväärtus võrreldes meetmetega, mida võetakse üksnes riigi tasandil, ning kaks kolmandikku kodanikest toetab ELi tasandi meetmeid, mis edendavad ja kaitsevad põhiõigusi (sealhulgas lapse õigusi), ning samuti toetavad võitlust organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastu, ning ainult 18% arvab, et ELi tasandi meetmed ei ole toonud lisakasu;

B. arvestades, et eelnimetatud positiivsed tegurid ei suuda korvata järgmisi vajakajäämisi:

- ELi otsustusprotsessi jätkuv õiguslik nõrkus ja keerukus eriti sellistes valdkondades nagu politseikoostöö ja õigusalaane koostöö kriminaalasjades, kus jääb puudu asjakohasest demokraatlikust ja kohtulikust kontrollist ELi tasandil;
- enamiku liikmesriikide soovimatus tugevdada poliitikameetmeid seoses põhiõiguste ja kodanikuõigustega; samal ajal näib olevat üha olulisem pöörata tähelepanu mitte üksnes piiriülestele juhtumitele, et vältida topeltstandardite kasutamist ühe liikmesriigi piires;
- jätkuv vajadus arendada edasi ja rakendada õigesti ELi ühist sisserände- ja varjupaigapoliitikat, mis jääb maha Haagi programmis ja Euroopa sisserände- ja

¹ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+PV+20081217+ITEM-014+DOC+XML+V0//IT&language=EN>

varjupaigapoliitika paktis kehtestatud ajakavast;

- komisjoni raskused selle tagamisel, et õigeaegselt ja korrektselt rakendada hiljuti vastuvõetud ühenduse õigusaktid ning samal ajal tulla toime mahuka kirjavahetuse, paljude kaebuste ja rikkumiste suureneva arvuga;
- vajadus ulatuslikumalt kaasata Euroopa Parlament ja riikide parlamendid ELi õigusaktide tegeliku, kohapealse mõju hindamisse;
- kodanikuühiskonna esindajate ja sidusrühmade võrgustik on endiselt välja arendamata vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala igas poliitikavaldkonnas; tasub märkida, et alles hiljuti otsustasid liikmesriikide justiitsministrid luua võrgustiku, mille eesmärk on vastastikku tugevdada oma riiklike õigusakte, ning et sama tuleks teha vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala teisteski valdkondades;
- asjaolu, et isegi ELi ametite vaheline koostöö edeneb aeglaselt ning olukord ähvardab muutuda veelgi keerukamaks, kui hulgaliselt tuleb juurde ELi tasandi operatiivülesannetega muid organeid;

C. arvestades, et vaja on meelde tuletada:

- endiselt ettevaatlikku seisukohta, mille nõukogu ja komisjoni on võtnud pärast seda, kui parlament võttis 25. septembril 2008 vastu resolutsiooni¹, milles käsitletakse iga-aastast mõttevahetust vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas 2007. aastal saavutatud edusammude üle, samasugusel seisukohal oldi ka 2008. aasta detsembris toimunud täiskogu aruteludel, kui käsitleti põhiõiguste kaitset Euroopa Liidus ning vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga seoses saavutatud edusamme;
- riikide parlamentide toetust laiemale parlamentidevahelisele koostööle eelkõige vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala raames, mida riigid on näidanud üldistes aruteludes osalemisega, ja sellistel konkreetsetel juhtudel nagu ELi läbipaistvuseeskirjade läbivaatamine ning nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/475/JSK terrorismivastase võitluse kohta², ELi uute õigusaktide broneeringuinfo kohta³, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil⁴, nõukogu 27. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/9/EÜ (millega sätestatakse varjupaigataotlejate vastuvõtu miinimumnõuded) hindamine⁵ ning kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö rakendamine,

1. kutsub üles neid liikmesriike, kes ei ole veel Lissaboni lepingut ratifitseerinud, tegema seda võimalikult ruttu, sest siis on võimalik kõige olulisemad puudujäägid vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal ületatavad, kuna lepinguga:

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0458.

² EÜT L 164, 22.6.2002, lk 3.

³ Ettepanek võtta vastu nõukogu raamotsus broneeringuinfo kasutamise kohta õiguskaitse eesmärkidel (KOM(2007)0654).

⁴ ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

⁵ ELT L 31, 6.2.2003, lk 18.

- luuakse ühtsem, läbipaistvam ja õiguslikult kehtiv raamistik;
- tugevdatakse põhiõiguste kaitset, sest Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“)¹ tehakse siduvaks ning ELi ühinemine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga saab võimalikuks;
- antakse liidu kodanikele ja kodanikuühiskonnale õigus osaleda õigusloomeprotsessis ning tagatakse neile parem juurdepääs Euroopa Ühenduste Kohtule;
- kaasatakse Euroopa Parlament ja riikide parlamendid ELi poliitikameetmete hindamisse, millega suurendatakse Euroopa ja riikide valitsuste vastutust;

2. kutsub Euroopa Ülemkogu, nõukogu ja komisjoni üles:

- a) ametlikult kaasama uue koosseisuga Euroopa Parlamendi, kui võetakse vastu vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala järgmine mitmeaastane programm aastateks 2010–2014, kuna pärast Lissaboni lepingu jõustumist hakkavad seda programmi peamiselt rakendama nõukogu ja parlament kaasotsustamismenetluse kohaselt; arvestades, et selline mitmeaastane programm peaks olema ulatuslikum nõukogu tuleviku rühmade aruannetes sisalduvatest ettepanekutest, tuleks kaasata ka riikide parlamendid, sest nad peaksid etendama olulist rolli prioriteetide määramisel ja nende rakendamisel riiklikul tasandil;
- b) pöörama tähelepanu tulevasele mitmeaastasele programmile ning eelkõige põhiõiguste ja kodanikuõiguste parandamisele, nagu hiljuti soovitas parlament², ning edendada selleks eesmärgi ja põhimõtteid, mis on sätestatud põhiõiguste hartas, mille institutsioonid kuulutasid välja 2000. aastal Nice'is ja uuesti 12. detsembril 2007. aastal Lissabonis;

3. peab hädavajalikuks ja asjakohaseks, et komisjon:

- a) teeb kohe algatusi, et paremini kaitsta kodanikuõigusi, nagu andmekaitse, diplomaatiline ja konsulaarkaitse ning liikumis- ja elukohavabadus;
- b) töötab välja mehhanismi, millega ulatuslikumalt kaasata kodanikke liidu kodakondsuse sisu määratlemisesse, luues selleks konsultatsioonimehhanisme ja toetades sidusrühmade võrgustikke;
- c) esitab täielikult valmis ELi meetmetest koosneva programmi, millega tugevdatakse kostjate menetlusõigusi ning kohtueelses ja -järgses faasis vajalikke tagatise, eriti kui sellega on seotud asjaomase riigi kodakondsuseta isik, ning üldisemas plaanis kontrolliks ELi meetmeid kriminaalõiguse ja julgeoleku vallas, pidades silmas kodanikuõiguste kaitset;

¹ Põhiõiguste harta tekst: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:303:0001:0016:EN:PDF> Selgitused: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2007:303:0017:0035:EN:PDF>

² Vt Euroopa Parlamendi 14. jaanuari 2009. aasta resolutsiooni põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus 2004–2008 (Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0019).

- d) korrapäraselt kogub ja levitab kõiki olulisi neutraalseid andmeid, mis käsitlevad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala peamiste poliitikameetmete arengut, näiteks rändevoogusid, organiseeritud kuritegevuse ja eriti terrorismi arengut (vt organiseeritud kuritegevuse ohtude ELi hinnang ning Europoli esitatud ELi aruanne terrorismi olukorra ja suundumuse kohta);
- e) esitab võimalikult kiiresti menetluses olevad õigusaktid, mida kohaldatakse muude ELi sinise kaardi kategooriate kolmanda riigi töötajatele, nagu hooajatöötajad, ettevõttesiseselt üleviidavad töötajad ja tasustatud praktikandid ning FRONTExi ülesandeid täitvad töötajad; eelkõige tagab FRONTExile piisavad vahendid tema eesmärkide saavutamiseks ja parlamendi täielikuks teavitamiseks kolmandate riikidega peetavatest läbirääkimistest sisserännet käsitlevate kokkulepete sõlmimise üle;
- f) kehtestab Euroopa sisejulgeoleku poliitika, mis täiendaks riiklikke julgeolekukavu, nii et liidu kodanikel ja riikide parlamentidel oleks selge ettekujutus ELi tegevuse lisandväärtusest; tugevdab eriti ELi poliitikat seoses võitlusega organiseeritud kuritegevuse teatud liikide vastu, nagu küberkuritegevus, inimkaubandus, laste seksuaalne ärakasutamine ja korruptsioon, ning võtma selleks tõhusaid meetmeid ja kasutama kõiki olemasolevaid koostöövorme, et saavutada mõõdetavaid tulemusi, sealhulgas võtma vastu õigusakti rahvusvaheliste kuritegelike organisatsioonide finantsvarade ja omandi konfiskeerimise ning nende ühiskondlikul otstarbel kasutamise kohta;
- g) jätkuvalt rakendab põhimõtet, et vastastikku tunnustatakse kohtuotsuseid nii tsiviil- kui ka kriminaalõiguse valdkonnas ning kõigil kohtumenetluse etappidel, eelkõige mis puudutab kriminaalõigust, et tagada tunnustamise ja tõendite vastastikuse vastuvõetavuse üleeuroopaline süsteem, kusjuures tuleb ülima täpsusega järgida põhiõigusi;
- h) täiendab vastastikuse tunnustamise arendamist rea meetmetega, mis tugevdavad vastastikust usaldust, eelkõige arendades materiaalõiguse ja kriminaalmenetlusõiguse ning menetlusõiguste teatud ühtlustamist, parandades kohtusüsteemide toimimise vastastikust hindamist ning parandades vastastikuse usalduse suurendamist õigusemõistmisega seotud kutsealade liikmete seas näiteks õiguslase koolituse suurema pakkumisega ja võrgustike loomise toetamisega;
- i) rajab vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala raames usaldusväärsele poliitikale toetuva läbipaistva ja tõhusa ELi välisstrateegia, esmajoones neis valdkondades, kus ühendusel on ainupädevus, näiteks tagasivõtulepingud, välispiiride kaitse ja viisapoliitika (näiteks USA viisavabastuse küsimused);
- j) kutsub nõukogu korrapäraselt konsulteerima parlamendiga isegi rahvusvaheliste lepingute puhul, mis käsitlevad õiguslast ja politseikoostööd kriminaalasjades, kuna nõukogu hiljutine keeldumine konsulteerimisest on vastuolus lojaalse koostöö ja ELi demokraatliku vastutuse põhimõttega; kutsub komisjoni üles esitama kriteeriume sobiva Euroopa poliitika väljatöötamiseks, pidades silmas kolmandate riikidega sõlmitavaid lepinguid vastastikuse õigusabi või väljaandmise kohta kriminaalasjades, võttes arvesse ELi kodanike ja asjaomase kolmanda riigi kodanike vahelise

mittediskrimineerimise põhimõtet;

- k) kehtestab erisätted, millega tagatakse diplomaatiline ja konsulaarkaitse kõigile liidu kodanikele, olenemata sellest, kas asjaomasel liikmesriigil on oma esindus selle kolmanda riigi territooriumil;
 - l) esitab uusi ettepanekuid, mille kohaselt füüsiliste ja juriidiliste isikute varade külmutamise juhtumid oleksid kooskõlas Euroopa Kohtu otsustega põhiõiguste kaitse kohta, viidates samuti Euroopa Kohtu otsustele isikute kohta, kes on loetletud nõukogu 15. juuli 2008. aasta otsuse (millega rakendatakse määruse (EÜ) nr 2580/2001 artikli 2 lõiget 3 teatavate isikute ja üksuste vastu suunatud eripiirangute kohta terrorismivastaseks võitluseks¹) lisas, ja eriti kohtuasjadele T-284/08 Iraani rahva mudžahiidlik organisatsioon (PMOI) v nõukogu ja T-256/07 Iraani rahva mudžahiidlik organisatsioon (PMOI) v nõukogu;
 - m) suurendab vastastikust usaldust ja solidaarsust liikmesriikide haldusasutuste vahel
 - koostöös Euroopa Nõukoguga kõrgemate standardite kehtestamisega õigusemõistmise kvaliteedi² ja politseikoostöö jaoks;
 - vastastikuse hindamise mehhanismide tugevdamise ja demokratiseerimisega, mis on juba ette nähtud Schengeni koostöö ja terrorismivastase võitluse raames;
 - Schengeni jaoks kehtestatud liikmesriikide vahelise vastastikuse hindamise ja abistamise mudeli laiendamisega vabadel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala kõigile poliitikavaldkondadele, kus see puudutab teiste liikmesriikide või kolmandate riikide kodanikke (nt rände- ja integratsioonipoliitika puhul, kuid ka terrorismi ja radikaliseerumise vastaste programmide rakendamisel);
 - n) kehtestab laiemat kooskõlastamist ja vastastikust täiendavust olemasolevate ja loodavate ELi ametite vahel, nagu Europol, Eurojust, Frontex, Cypol, sest need organid peaksid laiendama oma algstaadiumis olevat ja ebakindlat koostööd ning looma tihedamad sidemed vastavate riiklike teenistustega, tõstes selleks oma tõhususe ja julgeoleku standardeid, parandades läbipaistvust ning vastutades suuremal määral Euroopa Parlamendi ja riikide parlamentide ees;
 - o) jätkab ELi ühise piirihalduspoliitika arendamist ja tugevdamist, rõhutades samas vajadust võimalikult kiiresti määratleda ELi piiristrateegia üldine ülesehitus, samuti kui kõigi seotud programmide ja projektide koostoimimise ja tervikuna funktsioneerimise viis, eesmärgiga optimeerida nende vastastikune seotus ja vältida dubleerimist või järjekindlusetust;
4. nõuab tungivalt, et komisjon teeks vajalikud jõupingutused asjakohaste projektide lõpuleviimiseks ning viisainfosüsteemi (VIS) ja teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) võimalikult kiire jõustumise tagamiseks;

¹ ELT L 188, 16.7.2008, lk 21.

² Euroopa Parlamendi soovitus nõukogule õigusemõistmise kvaliteedi kohta kriminaalasjades ja kriminaalõiguse ühtlustamise kohta liikmesriikides (ELT C 304 E, 1.12.2005, lk 109).

5. soovib komisjonil hoiduda enne viisainfosüsteemi (VIS) ja teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) käivitamist õigusakti ettepanekute esitamisest, millega kehtestatakse uusi süsteeme, eelkõige sisenemise ja väljumise süsteemi; pooldab sellise süsteemi tegeliku vajaduse väljaselgitamist, kuna see kattub selgelt juba paigas oleva süsteemikogumiga; leiab, et on oluline uurida olemasolevate süsteemide muutmise vajadust ning hinnata kogu protsessi tegelikku maksumust;
6. palub komisjonil lisada oma mitmeaastase programmi ettepanekusse eelpool väljatoodud soovitused, aga ka parlamendi soovitused, mis esitati eelnimetatud 25. septembri 2008. aasta resolutsioonis, samuti järgmistes resolutsioonides:
 - Euroopa Parlamendi 14. jaanuari 2009. aasta resolutsioon põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus 2004–2008¹,
 - 2. aprilli 2009. aasta resolutsioon Euroopa Liidu kodakondsusega seotud probleemide ja tulevikuväljavaadete kohta²;
 - Euroopa Parlamendi 27. septembri 2007. aasta resolutsioon nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ (millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtet sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust) kohaldamise kohta³,
 - Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2009. aasta resolutsioon järgmiste Euroopa Liidu piirihaldusmeetmete ja sarnaste kogemuste kohta kolmandates riikides⁴ning
 - Euroopa Parlamendi 10. märtsi 2009. aasta resolutsioon Euroopa ühise varjupaigasüsteemi tuleviku kohta⁵;
7. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0019.

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0204.

³ ELT C 219 E, 28.8.2008, lk 317.

⁴ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0085.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2009)0087.